

ARAŞTIRMA / ARTICLE

İzmir'de Sürdürülebilir Kentsel Planlama İçin Expo Alanının Sunduğu Riskler ve Fırsatlar

Risks and Opportunities of the Expo Area for Sustainable Urban Planning in Izmir

Yakup Egercioğlu,¹ Özge Ercoşkun²

¹İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, İzmir

²Gazi Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Ankara

ÖZ

İzmir-Expo Alanı (İnciraltı) planlama süreci uzun ve karmaşık bir süreç yaşamış, henüz alan bir çözüme kavuşmamıştır. 1980'lerden beri, yerel yönetimler ve bölgede yaşayanlar EXPO Alanına ilişkin farklı öneriler geliştirmişlerdir. Son dönemde şehir vizyonuna aykırı olarak EXPO süreci ve pazarlama girişimlerine paralel yönde merkezi yönetimlerin ve yatırımcıların büyük proje niyetleri, alanın önemini arttırmıştır. EXPO Alanındaki imar planlarında kimi aktörler bölgenin imara açılmasını isterken kimileri de tam tersini savunmaktadır. Balçova-İnciraltı bölgesi kent içinde önemli bir yere sahiptir ve tüm kentlinin ihtiyaçlarına yönelik olarak planlanması gerekmektedir. Kent içinde kalan bu geniş araziye kendi haline terketmek mantıklı değildir. Önemli olan bölgenin yerel özelliklerini ön plana çıkararak sürdürülebilir kentsel planlama yaklaşımıyla ele alınmasıdır.

Anahtar sözcükler: Balçova-İnciraltı EXPO Alanı; İzmir; planlama süreci; sürdürülebilir kentsel planlama.

ABSTRACT

Izmir's Expo area in Inciralti has been the subject of a long and complicated planning process, the problems of which have not yet been resolved. Since the 1980s, municipal governments and local residents have made various proposals for its development. While the city had bid for the area to be the site of the World Expo 2020, and it continues to be the subject of marketing initiatives, the central government and investors intend to build large-scale projects that contradict the vision of the municipality. Some stakeholders advocate developing the land, while others argue against development. The area of Balçova-İnciralti is a place of interest in the city and must be planned to incorporate the needs of all its inhabitants. It is not logical to protect this large area in its current form. This paper focuses on the transformation of the area, with local features being taken into consideration from a sustainable approach to urban planning.

Keywords: Balçova-İnciraltı Expo area; İzmir; planning process; sustainable urban planning.

Geliş tarihi: 15.10.2014 Kabul tarihi: 16.04.2015

İletişim: Yakup Egercioğlu.

e-posta: yakupegercioglu@gmail.com

Giriş

Kentlerin ya da kent parçalarının imar sorunu; değişen ve dönüşen kent planlama anlayışının bir çıktısı olan, “sürdürülebilir planlama yaklaşımı” içinde değerlendirildiğinde; çözüme giden yol için, sağlıklı bir müzakere süreci ve bu süreçte yer alan aktörlerin söylemlerinin, doğru analizidir. Kentlerin imar sorunu, kent planlamanın ortaya çıkışından bugüne değin uğraş verdiği temel sorunlardan biri olmuştur.

Kent planlama, bir takım ilke ve esaslar çerçevesinde, kentin büyümesini göz önünde bulundurarak, kentin geleceğine yönelik, olası arazi kullanım dağılımını ortaya koymaya çalışmaktadır. Bu yönde hangi fonksiyonların ne büyüklükte ve nasıl şekilleneceğine yönelik olasılıkları içeren planlar üretmek gerekir. Bu noktada farklı alanlara, o alanların karakteristik özellikleri de göz önünde bulundurularak ve önceden belirlenmiş esaslar çerçevesinde farklı arazi kullanım kararları getirilmekte; kimi alanlar imara açılırken, kimi alanlar ise doğal nitelikleri ile korunmaya değer bulunmaktadır. Üretilen bu farklı kararlar beraberinde bir takım tartışmaların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Özellikle de üretilen planın adaletsiz olduğu düşüncesi ya da önceden bir takım nedenlerden dolayı planlara aykırı durumlar emsal gösterilerek planlara itirazlar meydana gelebilmekte, çeşitli talepler öne sürülebilmektedir. Bu tartışma ya da karşı koyuşları temellendiren en önemli unsur “mülkiyet” ve buna bağlı olarak “mülkiyet hakkı” kavramıdır.

Kentlerin ya da kent parçalarının imar sorununu, sürdürülebilir planlama çerçevesinde ele alarak değerlendirilen bu çalışmada, örnek alan olarak İzmir İnciraltı bölgesi seçilmiştir. Söz konusu bölge İzmir’in planlama süreci içerisinde 1990 yıllardan bu yana sürekli tartışmalara konu olmuş ve üzerinde uzlaşma sağlanamamıştır. Bunun pek çok nedeni olmakla beraber, en büyük nedeni İnciraltı bölgesinin sadece İnciraltı’nda oturan ya da arsa sahibi olan kentli değil; pek çok tarafı bir şekilde ilgilendirmesidir. Bu nedenle İnciraltı’na ait bu anlaşmazlıkları uzlaşmaya dönüştürmeyi amaçlayan çeşitli platformlar oluşturulmaya çalışılmıştır. Bunları, İnciraltı’na yönelik gelecekteki planı birlikte karar vererek oluşturmaya çalışan birer müzakere süreci olarak görmek gerekir.

Sürdürülebilir Kentsel Planlama İlkeleri

Wheeler, kentleri, yeşil, güvenli, insan ölçeğinde, kimlikli, çekici ve toplumun tüm bireyleri için, kadınlar, çocuklar, yaşlılar ve diğer gruplar için rahat kılmanın yolunu aramıştır (Wheeler, 2003). Sürdürülebilir kentin imkansız olduğu, ancak kentlerin sürdürülebilirlik yolunda neler yapması gerektiğini 9 maddede özetlemiştir:

- Kompakt, etkili arazi kullanımı: Arazi kullanım denetimleri ile kentleri kompakt hale getirerek, tarım arazisini, ekolo-

jik ortamı ve kent yakınındaki açık alanları korumak,

- Daha az araba kullanımı, daha çok erişebilirlik: Karma kullanımı destekleyerek, işlevleri yakınlaştırmak, daha çok yayaya ağırlık vermek, bisiklet yolları planlamak ve toplu taşıma öncelik vermek,
- Etkin kaynak kullanımı, daha az kirlilik ve atık: Enerji tasarrufu ve dönüşümün sağlanması, enerji tasarruflu elektrikli eşyaların seçimi, kirlenlere cezaların konulması,
- Doğal sistemlerin restorasyonu: Parkları genişletmek, boş alanları ve eski sanayi alanlarını parklara ve hobi bahçelerine çevirmek,
- İyi barınma ve yaşam çevreleri oluşturmak: Ucuz konut seçenekleri yaratmak, kentlilerin açık alanlara, toplanma mekanlarına, ticarete, toplu taşıma vd. faaliyetlere kolay erişimini sağlayan konut alanları ve mahalleler tasarlamak,
- Sağlıklı sosyal ekoloji: Evsizlere çare bulmak, ırkçılığı önlemek, dezavantajlı grupları gözetmek vb.
- Sürdürülebilir ekonomi: Yerel sahipliği, kontrolü, yatırımı, yerel kaynakların kullanımını ve pazarın oluşmasını desteklemek, çevre temizliği, dönüşüm, toplu taşıma, ucuz konut, organik gıda üretimi gibi sürdürülebilirliği destekleyici konularda çalışan şirketleri desteklemek.... gibi,
- Halkın katılımı: Açık görüşlü yöneticilerin yerel planlama ve tasarıma halkın katılımını sağlayarak, küresel, bölgesel ve yerel sürdürülebilirliği zihinlere yerleştirmek,
- Yerel kültürü korumak: Geleneksel el sanatları, dil, ritüel, kültürel pratikler ve yapı teknikleri, yerli malı kullanımını desteklemek, geleneksel mimariyi ve malzemeyi koruyarak devam ettirmektir.

Sürdürülebilir planlama konusunda literatürde yeralan benzer ilkeler şu şekilde sıralanabilir (Newman ve Jennings, 2008, Holmgren, 2007, Kazimee, 2002, EU, 2004, Resilient-city website, Vergunst, 2002, Coaffee, 2008, Saavendra ve Budd, 2009, Raven, 2010, Godschalk, 2003, Hopkins, 2008, UNISDR, 2010, Newman, Beatley ve Boyer, 2009, Hodson ve Marvin, 2009):

- Yoğunluğu, çeşitliliği, karma kullanımı desteklemek, yürüme mesafelerinin planlamak,
- Yürümeyi, bisikleti, toplu taşıma ön plana çıkarmak, elektrikli taşıtlarla sera gazı emisyonlarını azaltmak,
- Trafiği sakinleştirme programlarıyla küçük ve yavaş çözümler sunmak,
- Güçlü kimliğe sahip mekan duygusu gelişmiş kentler tasarlamak,
- Havayı, suyu, toprağı ve biyo-çeşitliliği koruyup zenginleştirmek,
- Yenilenebilir kaynakları ve hizmetleri kullanmak,
- Kentsel metabolizmada eko-verimlilik için girdi-çıkıtdengesiyle bir döngü oluşturmak,
- Gıdada kendi kendine yeterlilik sağlamak, yakında yetiştirip üretmek, yerel gıda alıp yerel gıda yemek.

Tüm bu ilkeler uzun dönem stratejilerle, uzlaşmış süreçler içinde, halkın eğitimi, politikaların yeniden düzenlenmesi, göstergelerin ve performans standartlarının belirlenmesi ve konu ile ilgili yeni kurumların ve birimlerin oluşturulması ile gerçekleştirilebilir. Bu kapsamda bu yazıda örnek alanda sözkonusu ilkeler değerlendirilmektedir.

Balçova İnciraltı Expo Alanının Özellikleri

İnciraltı; Balçova ve Narlıdere ilçelerinin körfez kıyısında yer almakta olup; Narlıdere İlçesi batı sınırını oluştururken; İzmir-Çeşme Karayolu'nun kuzeyinde, İzmir Körfezi'nin güneyinde ve doğu sınırını oluşturan Hava Harp Okulu ile Fahrettin Altay Kavşağı'nın arasında yer almaktadır (Şekil 1). Yönetmelik olarak Balçova Belediyesine bağlıdır ve İnciraltı ile Bahçelerarası

mahalleleri olmak üzere, 2 mahalleden oluşmaktadır. İnciraltı Bölgesi; tarım alanları, dağ ve deniz ekosistemlerinin birbiri içerisinde çok kısa mesafelerle iç içe bulunduğu çok yönlü bir alandır. Sirtını dağa yaslanmış yaklaşık 700 hektar bir ova içeren alanın toplam büyüklüğü yaklaşık 1200 hektar civarındadır (İzmir Büyükşehir Belediyesi, 2014)

İzmir kenti bütününde, kentsel gelişmenin günümüzde ulaştığı yoğunluk ve fiziki yapıya yansımaları değerlendirildiğinde, Balçova İlçesi'nde, otoyol ile İzmir körfezi arasında kalan İnciraltı bölgesi, gerek doğal çevre değerleri, gerek kent içindeki konumu, gerekse güçlü ulaşım yönleriyle kentin geleceğinde büyük önem taşımaktadır (Şekil 2).

Bölgede ekili-dikili tarım alanları ve yeşil alan varlığı Şekil 3'te

Şekil 1. İnciraltı uydu fotoğrafından görünüm (İzmir Büyükşehir Belediyesi, 2014).

Şekil 2. İnciraltı bölgesi genel görünüm (İzmir Büyükşehir Belediyesi, 2014).

görülmektedir. Alandaki yapılaşma oranı %5'tir. İnciraltı Bölgesi'ndeki tarımsal alanlar arasında narenciye bahçeleri, seralar ve çeşitli meyve bahçeleri yer almaktadır. Yaklaşık 500 dönüm alanda süs bitkileri yetiştirilmektedir, kesme çiçek üretiminde Dünyada önemli bir paya sahiptir. Ayrıca sebze tarımı yapılmakta, 200 dönüm alanda ise meyve yetiştiriciliği yapılmaktadır. (Yüksel, 2013).

İzmir'in I. derece deprem bölgesidir ve aktif fay hatlarına sahiptir. Balçova ve çevresinde doğu-batı, kuzey-güney, kuzeydoğu-güneybatı yönleri olmak üzere üç farklı yönde düşey fay hatları bulunmuştur. I. derece deprem bölgesi ve jeotermal bir saha olması nedeniyle yapılaşma için uygun olmadığı görülmekte, Agamemnon I ve Agamemnon II olarak adlandırılan birçok fayla Batı Anadolu aktif fayının keşiştiği yerde olduğu belirtilmektedir. Bu nedenle fay hatları, koruma zonlarının ve yapılaşma koşullarının hassasiyetle planlar üzerinde gösterilmesi gerekmektedir (Yüksel, 2013).

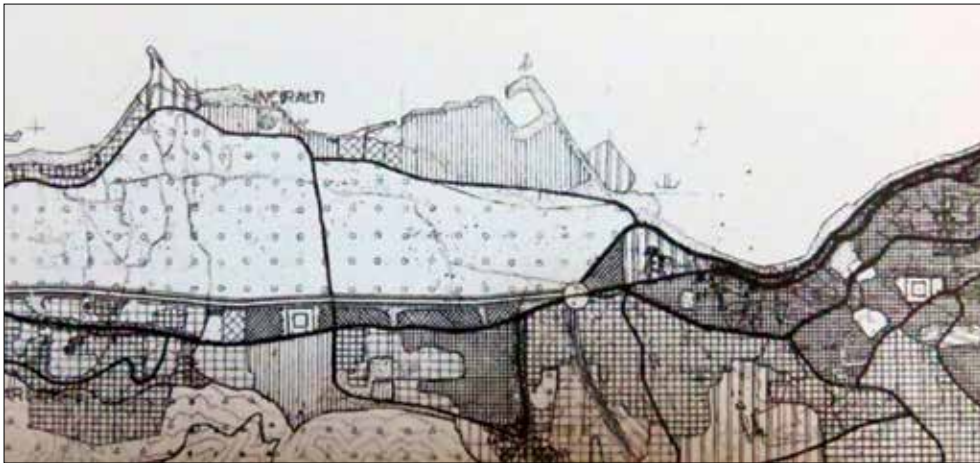
Planlama Süreci

İzmir kenti, Balçova – İnciraltı bölgesi İzmir Körfezinin güneyinde, Çeşme otoyolu ile deniz arasında bulunan yaklaşık 700 hektar büyüklüğünde, sera tarımı ve dikili tarım üretiminin yapıldığı bir alandır. Son yıllarda bölgenin imara açılmasına yönelik spekülasyonların ve planlama girişimlerinin yapıldığı gözlemlenmektedir. İnciraltı'nın ilk Turizm Merkezi olarak ilanı, 13 Eylül 1989 tarih ve 20281 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. İzmir Büyükşehir Belediye Başkanlığına 23.03.1989 tarihinde onanan 1/25000 ölçekli Nazım İmar Planında, Turizm Merkezi olan Dalyan Bölgesi turizm alanı olarak belirlenmiş olup, İnciraltı bölgesinin otoyola kadar olan kısmına ise tarım alanı kullanımı getirilmiştir (Şekil 4) (TMMOB İzmir Mimarlar Odası Raporu, 2011).

Balçova ve Narlıdere İlçeleri İnciraltı kesimi, İzmir I Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 01.07.1999

Şekil 3. Planla yapılaşmaya açılan alanın peyzaj ve dikili tarım dokusu (İzmir Büyükşehir Belediyesi, 2014).

Şekil 4. 23.03.1989 tarihinde onanan 1/25000 ölçekli Nazım İmar Planı.

tarih, 8050 sayılı kararı ile 1. Derece Doğal Sit Alanı olarak tescil edilmiştir. İzmir 1 Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 17.12.2002 tarih, 10168 sayılı kararı ile; Balçova İlçesi İnciraltı kesimi, 1., 2. ve 3. Derece Doğal Sit Alanı olarak derecelendirilmiştir. Yine Kurulun 15.02.2007 tarih, 2084 sayılı kararı ile; 1. Derece Doğal Sit Alanı kıyı bölümü büyütülmüştür (Şekil 5). 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu uyarınca İzmir Büyükşehir Belediye Başkanlığınca hazırlanan ve 28 Mart 2007 tarihinde onanan 1/25000 ölçekli İzmir Kentsel Bölge Nazım İmar Planında; Balçova ve Narlıdere İlçelerinin İnciraltı kesimi tarımsal niteliği korunacak alan olarak belirlenmiştir (Şekil 6).

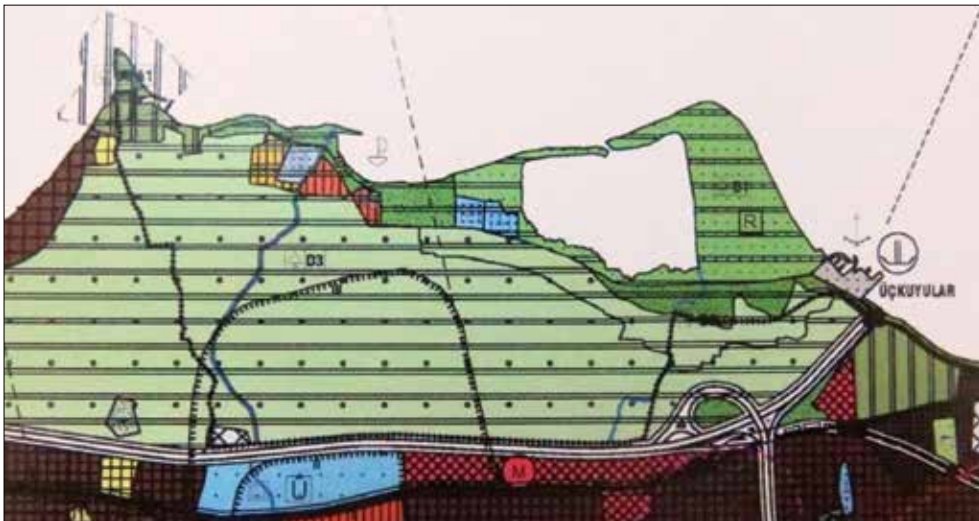
Ancak, planın bu kesimi Turizm Merkezi Alanı olması nedeniyle mahkeme kararıyla iptal edilmiştir. EXPO 2015 adaylık başvurusu kapsamında hazırlanan İzmir-İnciraltı Turizm Mer-

kezi EXPO Fuar Alanı'na ilişkin 1/25000 ölçekli Çevre Düzeni Planı, 16 Mayıs 2007 tarihinde Kültür ve Turizm Bakanlığınca onaylanmıştır.

İzmir İnciraltı Turizm Merkezi Sınırı (690 hektarlık alan), 30.06.2007 tarihinde tekrar genişleterek, Resmi Gazetede yayımlanan 26568 sayılı Resmi Gazete kararıyla Balçova Kaplıcaları kesimini ve Teleferik tesislerini kapsayacak şekilde büyütülmüştür (toplam 950 hektarlık alan). İzmir İnciraltı Turizm Merkezinin İnciraltı kesimine ilişkin hazırlanan 1/25000 ölçekli Çevre Düzeni Planı Revizyonu; Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından 03.04.2009 tarihinde onaylanmış olup, itirazlar kapsamında düzenlenen 1/25000 ölçekli Çevre Düzeni Planı ise 17.08.2009 tarihinde yeniden onaylanmıştır (Şekil 7) (TMMOB İzmir Mimarlar Odası Raporu, 2011).

Şekil 5. 15.02.2007 tarihinde İzmir 1 No.lu K.T.V.B. K.'nce onanan Doğal Sit Alanları.

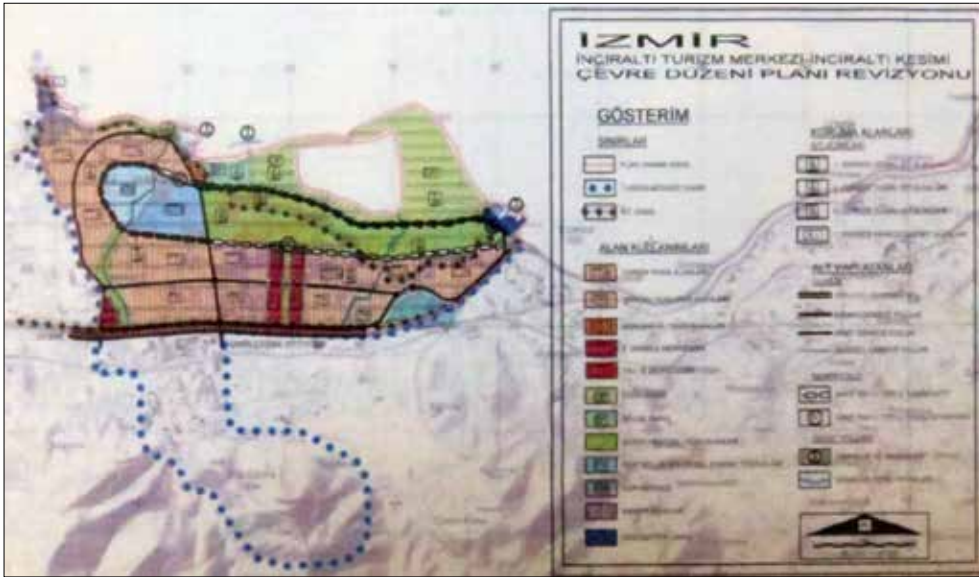

Şekil 6. 28.03.2007 tarihinde onanan 1/25000 ölçekli Kentsel Bölge Nazım İmar Planı.

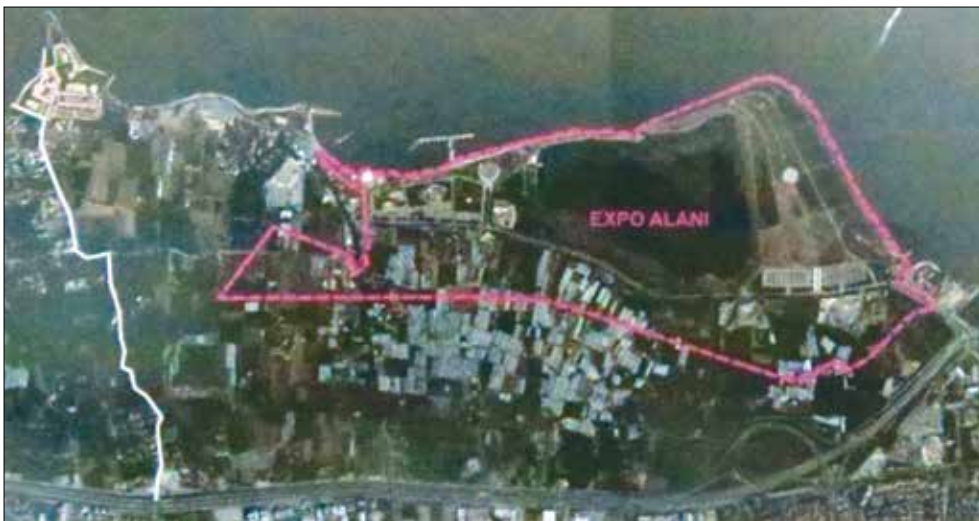
Bu plan için kamu yararı ve planlama ilkelerine aykırı olması eleştirileri kapsamında dava açılmıştır. Dava sürerken yine 2009 yılı Eylül ayında 1/25000 ölçekli İzmir İnciraltı Turizm Merkezi çevre Düzeni Plan Revizyonunun revizyonu olan yeni bir plan onaylanmıştır. Bu planda aynı eleştirilerle idari dava konusu edilmiştir. Danıştay Altıncı dairesince 22.09.2010 gün E: 2010/794 sayılı kararla, dava konusu plan için hukuka uygun olmadığı gerekçesiyle yürütmeyi durdurma kararı verilmiştir. Kültür ve Turizm Bakanlığınca yürütmeyi durdurma kararının kaldırılması için itiraz edilmişse de, Danıştay idari Dava Daireleri Kurulu 13.01.2011 günlü kararıyla itirazı reddetmiş, yürütmeyi durdurma kararı kesinleşmiştir.

6324 Sayılı Expo Kanunu Sonrasında İnciraltı Bölgesinin Planlama Süreci

6324 sayılı “İzmir EXPO Alanı Hakkında Kanun”, 15.06.2012 tarih ve 28324 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu kanunun amacı, 2020 yılında gerçekleştirilecek Expo Fuar organizasyonu için aday olan İzmir İlinde Expo Fuar organizasyonunun gerçekleştirileceği alan için yer belirlenmesi, belirlenen alanın ve yakın çevresinin planlanması ve alanda yapılacak imar uygulamalarına ilişkin usul ve esaslarını belirlenmesi olmuştur. Bu kapsamda, Expo Alanı İnciraltı bölgesinde belirlenmiştir (Şekil 8).

Şekil 7. 17.08.2009 tarihinde onaylanan 1/25000 ölçekli Çevre Düzeni Planı.

Şekil 8. 15.06.2012 tarih ve 28324 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İzmir Expo Alanı.

İlk olarak, İnciraltı Turizm Merkezi (İnciraltı Kesimi) 1/5000 ve 1/1000 ölçekli Koruma Amaçlı İmar Planı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca 02.11.2012 tarihinde onaylanmıştır. Bu planlardaki kullanımlar daha önce onaylanmış olan 1/25000 ölçekli Çevre Düzeni Planı ile genel olarak örtüşmekle birlikte, mekânsal ve alansal farklılıklar içermektedir. Daha sonra, İzmir İnciraltı Turizm Merkezi (İnciraltı Kesimi) 1/5000 ve 1/1000 ölçekli Koruma Amaçlı İmar Planları, itirazlar kapsamında Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca 04.03.2013 tarihinde yeniden onaylanmış olup, genel plan kararları yönünden bir değişiklik yapılmamıştır. Son olarak, itirazlar kapsamında düzenlendiği ifade edilerek, Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca 06.08.2013 tarihinde İzmir İnciraltı Turizm Merkezi (İnciraltı Kesimi) 1/5000 ve 1/1000 ölçekli Koruma Amaçlı İmar Planları tekrar onaylanmıştır. Ancak, bu planlarda bir önceki planlardan farklı olarak, nitelikli konut ve ticaret alanlarında yapılan büyümelerin yanısıra, kent bütününe ve kent ulaşım planını doğrudan etkileyecek, kent gündeminde paylaşılmamış önemli bir karayolu projesinin bir kısmının plana işlendiği görülmüştür (Şekil 9).

Söz konusu 1/5000 ve 1/1000 ölçekli Koruma Amaçlı İmar Planlarına işlenen ulaşım projesinin, Karayolları Bölge Müdürlüğünce çalışmaları yürütülen İzmir Körfez Geçişi ve Bağlantıları Projesinin İnciraltı bağlantısı olduğu görülmektedir. Bu projenin kuzey bağlantı noktasının ise, Gediz Deltası Sulak Alan Koruma bölgesinden, aynı zamanda I. Derece Doğal Sit Alanı olarak tescilli alandan geçtiği görülmektedir.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından 06.08.2013 tarihinde onanan İzmir İnciraltı Turizm Merkezi (İnciraltı Kesimi) 1/5000 ve 1/1000 ölçekli Koruma Amaçlı İmar Planı değerlendirildiğinde:

- Plan ana kararlarını değiştirecek şekilde İzmir Körfez Geçişi ve Bağlantıları (Otoyol ve Raylı Sistem) Projesi ile,

kent bütününe etkileyecek yeni bir ulaşım kararı verilmesi,

- Öncelikle bu ulaşım bağlantısına ilişkin ayrıntılı analiz ve fizibilite çalışmaları hazırlanması, bu kapsamda kent içi ulaşımın yaratacağı olumlu-olumsuz etkilerin tespit edilmesi gerektiği,
- Söz konusu yol geçişinin İzmir'deki tüm kurum, kuruluş ve sivil toplum örgütleriyle paylaşılarak, 1/25000 ölçekli İzmir Büyükşehir Bütünü Çevre Düzeni Planı ve Ulaşım Ana Planı kapsamında kent bütününe değerlendirilmesi gerektiği,
- Plan notlarında yer alan ifadeler kapsamında; kent bütününe hizmet edecek Körfez Geçişi ve Bağlantı güzergahının plan bütününe uygulanacak DOP ile bedelsiz elde edilmesinin hakkaniyet ilkesine uygun olmadığı, "kentsel yeşil alan" gibi kamusal kullanım alanlarında kayıplara neden olacağı, DOP'un planlama bölgesine hizmet eden kamusal kullanımlara ayrılması ve bu nedenle diğer karayolu uygulamalarında olduğu gibi söz konusu güzergahında ilgili kurumca kamulaştırılması gerektiği,
- 06.08.2013 tarihinde onaylanan planlarda, 04.03.2013 tarihinde onaylanan planlara göre ticaret (12712 m²) ve nitelikli konut (6324 m²) alanlarının artırılmış olmasının, planlama amacı ve EXPO 2020 İzmir teması ile de örtüşmediği, ayrıca planlama alanında ticaret alanı ayrılmasının 6324 sayılı yasaya aykırılık teşkil ettiği,
- Planlama alanının yaklaşık %30'u I. ve 2. derece doğal sit alanı iken, planlama alanın %60'ının yapılaşmaya açıldığı,
- Söz konusu koruma amaçlı imar planlarında, bazı alanların (I. ve 2. Derece Doğal Sit Alanında kalan EXPO Alanı ile Askeri Alan arasındaki kıyı kenar çizgisinin deniz tarafında kalan bölümü ile planlama alanının doğusunda EXPO Alanı ile kıyı kenar çizgisinin doğusunda kalan alanın) onama sınırı dışında bırakılmasının 2863 sayılı Yasanın 17.maddesi ile tabi olduğu Korunan Alanlarda Yapılacak Planlara Dair Yönetmeliğe aykırı olması,
- Yol genişlik ve güzergahlarının mevcut imar planları ile ör-

Şekil 9. 06.08.2013 tarihinde onaylanan 1/5000 ölçekli Koruma Amaçlı İmar Planı.

Şekil 10. 06.07.2014 İnciraltı arazi sahiplerinin imar hakkı için protesto yürüyüşü (egeninhabercisi, 07.04.2014).

tüşmediği ve devamlılığının bozulduğu görölmektedir.

Ayrıca bu planın dayanağı olan 1/25000 ölçekli Çevre Düzeni Planı Revizyonunun yürürlükte bulunmadığı ve dolayısıyla alanın, yasal statüsü Turizm Merkezi dikkate alınarak üst ölçekli planlar kapsamında değerlendirilmesi gerekmektedir. Ayrıca; Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından 21.04.2011 tarihinde onaylanan İzmir İnciraltı Turizm Merkezi (İnciraltı Kesimi) 1/25000 ölçekli Çevre Düzeni Planı Revizyonunun, Danıştay 6. Dairesinin 14.11.2012 tarihli kararı ile yürütmesinin durdurulmasına karar verilmiştir. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından 06.08.2013 tarihinde onaylanan İzmir İnciraltı Turizm Merkezi (İnciraltı Kesimi) 1/5000 ve 1/1000 ölçekli Koruma Amaçlı İmar Planları, halen yürürlüktedir. 2020 yılında gerçekleştirilecek EXPO Fuar Organizasyonu için İzmir İlinin seçil-

memesi nedeniyle, 6324 sayılı "İzmir EXPO Alanı Hakkında Kanun"un hükmü bulunmamaktadır.

Planlama sürecine halkın katılımı sağlanamadığından çeşitli protestolar yapılmıştır (Şekil 10). Kentte yaşayanlara sorulmadan yapılan uygulamalara karşı çıkan kentliler çoğalmaktadır. İnciraltı bölgesinde bulunan 690 hektarlık alanın, 5403 sayılı Toprak Kanunu uyarınca bölgenin tarımsal niteliğinin korunması gerekmektedir. Önerilen nazım ve uygulama imar planlarında tarım niteliğinin yitirilmesinin bir dayanağı yoktur.

Ayrıca Korunan Alanlarda Yapılacak Planlara Dair Yönetmeliğin Doğal sit alanlarında yapılacak koruma amaçlı imar planları başlıklı 5. Madde'nin f bendinde "Koruma amaçlı imar

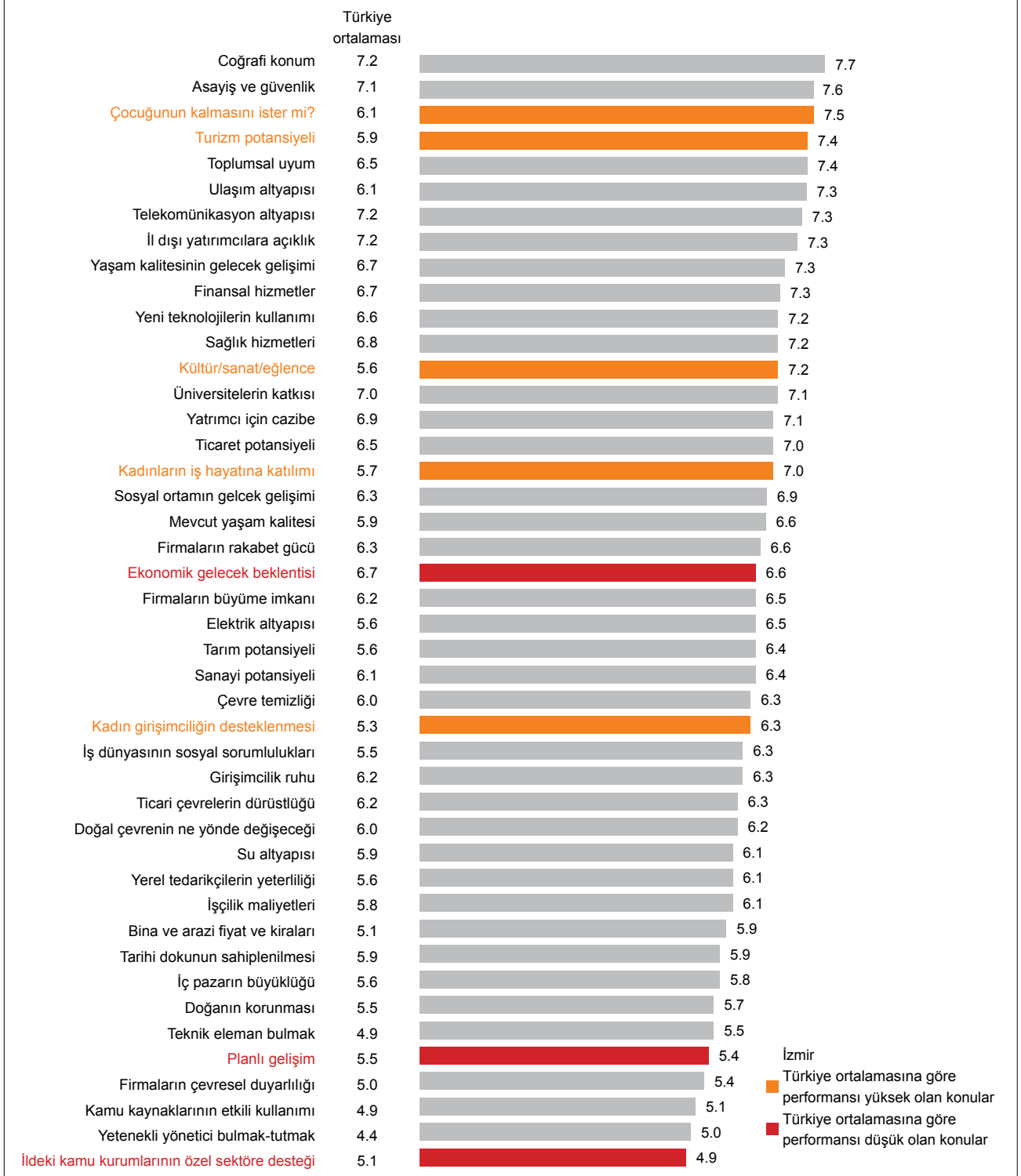
Tablo 1. Riskler tablosu

Kısa vade	Orta vade	Uzun vade
Artan taşıtlar ve taşıt yolları, kavşaklar	Trafik sıklığı	Trafikten kaynaklı hava kirliliği ve sağlık sorunları
Mülkiyet sahiplerinin mağduriyeti	Mülkiyet sahipliğinde el değiştirmeler	Soyulaştırma
Yeşil alanların kaybı	Temiz hava koridorlarının yokolması	Toprak kirliliği, kentsel ısı adası oluşması vb. çevresel sorunlar
Tarım alanlarının kaybı	Üretici mağduriyeti, toprak kaybı	Yerel besin yerine ithal besin tüketimi
Körfezin, dalyanın, sulak alanların olumsuz etkilenmesi	Biyo-çeşitliliğin azalması	Kara ve deniz ekosisteminin bozulması
Afetlere açık bir alan olması	Deprem riski	Sıvılaşma riski
Yoğunluk artışı	Konut ve turistik tesis artışıyla doğacak altyapı sorunları	Artan hava, su, toprak kirliliği, yeraltı su kaynaklarının ve termal kaynakların kirlenmesi
Kır bahçelerinin, piknik alanlarının kaybı	Açık hava faaliyetlerinin engellenmesi	İçe kapalı depresif toplum

planlarındaki kullanım kararlarının ve yapılaşma koşullarının, alanda tabiat varlıklarına ilişkin varsa biyo-çeşitlilik gibi araştırmalar doğrultusunda belirlenmesi esastır” denilmektedir. “Korunan Alanlarda Plan İnceleme ve Sonuçlandırmasına İliş-

kin Yönerge”nin ekinde yer alan Korunan Alanlarda Yapılacak İmar Planı Teklifi Usul ve Esaslarında doğal sit alanı bulunması halinde varsa biyoçeşitlilik raporu ve/veya bilimsel raporun plan açıklama raporunda yer alması gerektiği belirtilmiştir

Şekil 11. Türkiye ortalamasına göre performansı yüksek ve düşük konular (Türkiye'nin Şehirleri Sürdürülebilirlik Araştırması, 2011).

itiraz konusu planlar için böyle bir raporun hazırlanmadığı görülmektedir (ŞPO, 2013).

Expo İle Başlayan Dönüşüm ve Rantın Getireceği Riskler

Balçova – İnciraltı'nda yaklaşık 950 ha. Turizm Merkezi alanının 690 ha. Kısımının, turizm amaçlı planla imara açılması, İzmir kentine, Balçova'ya, etkisi düşünülmemiştir. Çevre Düzeni Planı kavramının anlamı gözetilmeden, yatak kapasitesinin gerekçesi ve plan hedefleri ortaya konmadan, aralarında ilişkiler kurulmayan büyük turizm alanları tanımlanması alanı tahrip edecektir. Bu turizm merkezinin Balçova kesiminin plan kapsamına alınmamış olması parçacı çevre düzeni planı yapılması şehircilik anlayışına sığmamaktadır (TMMOB İzmir Mimarlar Odası Raporu, 2011).

Turizm planlamasında kapasite, yatak kapasitesi ile ölçülmektedir. Planlama alanında önerilen 82.000 rakamlı yatak kapasitesinin, bilimsel bir temele dayanmadığı görülmektedir. Bu plan öneriyle, Türkiye'nin mevcut yatak sayısının %13,5'i, Ege Bölgesi'nin %57,1'i, İzmir'in %323'ü kadar yatak kapasitesi getirilmektedir. Bu durum, bu rakamın bilimsel hiçbir temele dayanmadığının göstergesidir (ŞPO, 2013).

Turizm sektörü yönünden, getiri getirebilir ancak doğal sit alanlarının koruma-kullanma dengesini iyi kurmak gerekir. Doğal sit alanlarının korunmasını, tarım alanlarını dikkate almayan, kent peyzajına önem vermeyen bir anlayışla yapılacak planlama ile turizm kaynağı olan yerler de sonunda heba olacaktır. 1/25000 ölçekli İzmir İnciraltı Turizm Merkezi Çevre Düzeni Planı Revizyonu, kentin ciğerleri olan açık-yeşil alanı ve tarım alanlarını imara açarak İzmir kentinde olumsuz bir etki bırakacaktır. Kentin mekansal gelişiminde bu planın değiştirilmesi çok önemlidir.

Buraya kadar bazı kaybedilecek değerler ortaya konmuştur, Tablo 1'de ise bu değerlerin yok olması halinde, kısa-orta ve uzun vadede ne tür riskler ile karşılaşılacağına bazı çıkarımlar yapılmıştır:

Alanın Sürdürülebilir Kentsel Planlama İlkelerine Göre Değerlendirilmesi

Kompakt, etkili arazi kullanımı: 20.09.1991 tarih ve 20997 sayılı Resmi Gazetede İzmir İnciraltı Turizm Merkezi Tevsii yayımlanmıştır, burada yat limanı arkası dolgu alanı görülmektedir. Söz konusu alan sivilaşma riski yüksek kıyı bölgesi içermektedir. Bölgede ilk turizm merkezi kapsamında Kültür ve Turizm Bakanlığınca yapılan ve 06.02.2009 tarihinde onaylanan Çevre Düzeni Planları'nın plan notlarında "Jeolojik etüdü için en az 100 metre çevresiyle birlikte ele alınması, sivilaşma riski yüksek tespit edilen alanlar için hiçbir şekilde yapılaşmaya açılmayacak alanlar ve imar planlarında açık alanlar olarak düzenle-

necektir" şeklinde tanımlanmaktadır. Ancak sonraki planlarda bu nattan vazgeçilmiştir. Kompakt ve etkili bir arazi kullanım planlaması çalışmasında yer alması gereken jeolojik, jeoteknik etüt ve mikrobölgeleme çalışmaları olmayan alanda buna göre yerleşilebilirlik çalışması yapılmalı, deprem, taşkın gibi afetlere öncelik verilmeli, yapılan imar planlarında gerek turizm tesisleri gerekse diğer tesis alanları ve konut alanları yerleşilebilir alanlarda yerseçmelidir. İmar planlarında afetlere yönelik yerler ayrılmalıdır. Yoğunluğu, çeşitliliği, karma kullanımı desteklemek, yürüme mesafelerini planlamak arazi kullanım planlamasında önem kazanmaktadır, bu kapsamda çalışmalar yapılmalıdır.

Daha az araba kullanımı, daha çok erişilebilirlik: Alan için yat limanının kruvaziyer limana dönüştürülmesi kararı olumsuzdur. Bu kıyı bölgesi, körfezin en sığ bölgelerinden olup, İnciraltı lagünü olan I.derece doğal sit alanının bitişiğinde olduğu, dolayısıyla öneri kruvaziyer limanın doğal sit alanına, mendirek dolgusu ve platformlarına, körfezin deniz dibi akıntılarına olumsuz etki yapacağı, aynı zamanda kentin doğal peyzajına olumsuzluklar getireceği açıktır. Planda karayolu yüzeyinin arttırılması ile daha çok arabayı çekecek olması olumsuzdur. Oysa trafiği sakinleştirme programlarıyla küçük ve yavaş çözümler sunmak hedef olmalıdır. Plan ile önerilen HRS (Hafif Raylı Sistem)'e ilişkin plan raporlarında bir açıklama yapılmamıştır. Turistik amaçlı mı, yoksa ulaşım hizmet amaçlı mı olacağı, kentin metro sistemi ile ilişkilendirilip ilişkilendirilmeyeceği belirsizdir. Yürümeyi, bisikleti, toplu taşıma ön plana çıkarmak, elektrikli taşıtlarla sera gazı emisyonlarını azaltmak planlarda önemli ilke olmalıdır.

Etkin kaynak kullanımı, daha az kirlilik ve atık: Kentsel metabolizmada eko-verimlilik için girdi-çıkı dengesiyle bir döngü oluşturmak sürdürülebilir yerleşmelerin en önemli ilkelerindedir. Önerilen turistik tesis, rezidans ve ticaret merkezlerinin atıklarının geri dönüşümüyle ilgili plan raporlarında bir açıklamaya rastlanılmamıştır. Yenilenebilir kaynakları ve hizmetleri kullanmak hedef olmalıdır. Ayrıca termal tesislerin atık suyunun arıtılması gibi konular plan notlarında bulunmamaktadır.

Doğal sistemlerin restorasyonu: Havayı, suyu, toprağı ve biyoçeşitliliği koruyup zenginleştirmek sürdürülebilir kentsel planlama için şarttır. Planlama alanında bulunan Çakal Burnu Dalıyan Ekosistemi, Kuş Cenneti'nin beslenme ve üreme alanıdır. İnciraltı'nın kuzeyinde bulunan Çakalburnu Dalıyan önemli bir sulak alandır. Özellikle kış aylarında sakarmek, flamingo, yalçapkını, karabatak, pelikan, martı gibi canlılar bölgeyi üreme alanı olarak kullanmaktadır (Yüksel, 2013). Plandaki 690 hektarın 70 hektarı lagün, geriye alanı kent ormanı niteliğindedir. Planla getirilen yapılaşmanın İnciraltı Kent Ormanı bünyesinde çok fazla ağaç ve çalının kesilerek yapılacağı düşünülürse kent ormanı, I. derece doğal sit alanı ve dalıyan ekosisteminde kalıcı tahribata yol açacaktır. Doğal yapı ve ekosistemlerin sürdürülebilirliği riske sokulmamalı, ekosistem tehdit edilmemeli, bölgenin ayrıntılı flora-fauna envanteri ve biyoçeşitlilik raporu

Tablo 2. Expo alanının sunduğu bazı fırsatlar

Kısa vade	Orta vade	Uzun vade
Coğrafi konumun getirdiği manzara etkisi	Yeşilin getirdiği olumlu psikolojik etki	Geliştirilebilir kentsel peyzaj
Açık hava eğlence, kültür, sanat etkinliklerinin varlığı	Geliştirilebilir, tasarımı yapılabilir kamusal ve özel mekanlar	Örnek projelerle yapıları alanı değil ama açık hava eko-turizm faaliyetlerinin geliştirilmesi
Termal kaynakların varlığı	Termal sağlık tesislerinin geliştirilmesi	Üçüncü yaş turizminin geliştirilmesi
Organik tarım seralarının varlığı	Organik tarımın geliştirilmesiyle sağlıklı ürün yetiştirilmesi	Organik ürün satışı, yerel ve ulusal pazara açılım
Kıyının sürekliliğinin sağlanarak yaya alanlarının geliştirilmesi	Yaya ve bisiklet yollarının yapılması	Yaya, bisiklet ve toplu taşıma ağlarının geliştirilmesi
Birinci derece doğal sit alanı, dalyan ve kent ormanının varlığı	Flora-fauna ve endemik türlerin varlığı	Kara ve su ekosisteminin koruma-kullanma dengesinin geliştirilmesi

oluşturulmalıdır. Kaplıca koruma zonları dikkate alınarak bir planlama çalışması yürütülmelidir. 14.06.2014 tarihinde Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca çıkarılan Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği'nce Bütünleşik Kıyı Alanı Planının yapım tekniklerine uyulmalı, ilgili tüm ekosistem analizleri yapılmalıdır.

İyi barınma ve yaşam çevreleri oluşturmak: Yapı yoğunluğu EXPO kanunundan sonra arttırılmıştır. Turizmde %20 emsal artışı planlanmıştır. İyi barınma ve yaşam çevreleri oluşturmak için kentlerde rant aracı olarak görülen Nitelikli Konut (Rezidans) kararı getirilmiştir. Kentsel dönüşüm kanunuyla kentlere büyük inşaat firmalarının getirdiği bu rezidans projeleri, kentlerde kapalı sitelere yol açmakta, kentsel tabakalaşmayı arttırmakta, üst gelir grubunu yalıtarak mekanda sosyal ayrışmayı beraberinde getirmektedir. Bu nitelikli konut alanlarında yapılması vaat edilen spor merkezleri, havuz, park, ticari alan vb. sadece o konut sahiplerinin yararlanacağı birtakım sosyal donatılar ise gerçekte planlanan nüfusun gereksinimi olan sosyal donatıların çok altındadır. İnciraltı Bölgesi'nde düşünülen 9000 kişilik nitelikli konut alanına ayrılan sosyal donatı da çok azdır. Özetle düşünülen dönüşüm iyi bir yaşam çevresi oluşturmak için yetersizdir ve yalıtılmış mekanlar düşünüldüğü için adaletsizdir.

Sağlıklı sosyal ekoloji: EXPO, Olimpiyat vb. büyük sergi ve organizasyonlar kentlerin tanıtımına, kentlerin markalaşması yolunda katkı koymaktadır (Erdin ve Kokum, 2006). Ancak geçici bu organizasyonların sunduğu fırsatlar kadar, getirdiği dezavantajlar da vardır. Bu dezavantajlar özellikle yer seçimi, seçilen alandaki mekansal ve sosyal dönüşüm, organizasyonun sağladığı imkânların belirli bir kentsel çevre ile sınırlı kalması gibi olumsuzluklar şeklinde sıralanabilir. Bu nedenle fiziki mekân ile birlikte ekonomik, toplumsal, kültürel ve sosyal mekânı da çözümleyen, yani kentli için-sağlıklı bir sosyal ekoloji oluşturmak adına bir kentsel dönüşüm kavramını tartışmak, yere özgü yöntem ve modelleri geliştirmek yönünde çabalar içinde olmak gereklidir.

Sürdürülebilir ekonomi: Gıdada kendi kendine yeterlilik sağlamak, yakında yetiştirip üretmek, yerel gıda alıp yerel gıda yemek hedef olması gerekir. Alandaki termal kaynakların varlığı ve seracılık faaliyetleri jeotermal seracılığı akla getirmektedir. Tüm alan jeotermal seracılık için uygundur ve verim bu yenilenebilir kaynak kullanımıyla çok daha artacak, meyve-sebze üretimi ve çiçekçilik faaliyetleri artacaktır. Planda önerilen 300 dönümlük alışveriş merkezi talebi yersizdir. Zaten Balçova'da yer alan tüm alışveriş merkezlerinin toplamı 70 dönümdür ve trafiği düğümlemeye yetmiştir (Kocaoğlu, 2013). Plan sera alanlarını ortadan kaldırmaktadır, bu anlayış sürdürülebilir kentsel planlamaya terstir, yerel ekonomi desteklenmelidir.

Halkın katılımı: Plan, katılımcı bir anlayışla yapılmamış, plan süreci ile ilgili bilgiler ilgili kesimlere verilmemiştir. Yalnızca belirli çıkar gruplarının değil, tüm grupların, ilgili tüm kurumların, meslek odalarının, sivil toplum örgütlerinin, uzmanların bu süreçte katılımının etkin olarak sağlanması gerekirdi. Planlama alanı Büyükşehir Belediyesi yetki alanları içerisinde kalmasına rağmen plan onama yetkisinde merkezi hükümetin yetkisi ve rolü giderek artmakta, yerel yönetimlerin yetkileri kısıtlanmaktadır. Merkezi hükümet, hem planlamada parçacı uygulamalara, hem de birbiriyle örtüşmeyen yasalarla ve koordinasyon sağlanmadan hazırlanan, yerelin gerçek ihtiyaçlarına cevap vermeyen planların üretilmesine neden olmaktadır.

Yerel kültürü korumak: Güçlü kimliğe sahip mekan duygusu gelişmiş kentler tasarlamak ve yerel kültürü korumak önemli sürdürülebilir planlama ilkelerindedir. 241 hektar alanda 9600 kişilik rezidans planlanmıştır. Yeterli sosyal donatıyı da getirmeyen bu planlama kararı, mevcut sosyal yapıyı ve yerel kültürü tahrip edecektir. Orada bugün İzmirlilerin yaptıkları açık hava, kır düşünlerini yok edecektir. Plan açıklama raporlarında mülkiyet durumu, dağılımı ve ortalama parsel büyüklükleri gibi konulara değinilmemiş, yerel planlama geçmişini yazılmamıştır. Hangi alan nasıl kaybedildi belli değildir.

“Türkiye'nin Şehirleri Sürdürülebilirlik Araştırması” (2011) kapsamında ele alınmış olan değişkenler Şekil 11'de verilmiştir. Bu değişkenlere göre İzmir İnciraltı Turizm Merkezi Alanı coğrafi konumunun özel olması nedeniyle İzmir bütünündeki sürdürülebilirliğe katkısı büyüktür. Turizm potansiyeli yüksektir ancak bu potansiyel yapıyı arttıracak şekilde değil ekoturizm anlayışla ele alınmalıdır. Ulaşım ve iletişim altyapısı kent içinde olması nedeniyle yüksektir, taşıt yolu trafiğinin arttırılması yerine yaya bisiklet ve toplu taşımanın arttırılması gerekmektedir. Kültür-sanat ve eğlence potansiyeli fazladır, açık hava eğlence, sanat ve sergi faaliyetleri arttırılabilir. Sağlık hizmetleri termal kaynaklara bağlı olarak geliştirilebilir niteliktedir. Bu alanda üniversitelerin gerek sağlık gerek ziraat alanında arge faaliyetleri ve organik tarım deneme alanları alanı sürdürülebilir kılacaktır. Kadınların açık hava eğlence, sanat ve ayrıca organik tarım deneme alanlarında istihdamı desteklenmelidir. Ayrıca ticaret destekleyici ekolojik ürün satışı yapılması alanı özgün hale getirecektir. Alanda aktif ticaret, sanayi ve firmaların gelişimi, finansal hizmetler, sanayi artışı gibi ekonomik kalkınmayı arttıracak faaliyetler beklenmemeli, buna karşılık tarım potansiyeli değerlendirilmelidir. Doğanın korunması, yeşil dokunun sahiplenilmesi ilkeleriyle, çevresel duyarlılıkla ele alınarak kentin ciğerleri durumundaki bu alan korunup geliştirilmelidir. İzmir'in zayıf olduğu konulardan planlı gelişim burada örnek olacak şekilde olmalı, koruma-kullanma dengesi hassasiyetle ele alınmış bir plan çalışması yapılmalıdır. Kamu kurumları da geliştirilecek organik tarım, buna bağlı agro-turizme ve termal sağlık tesislerine destek olmalıdır. Bu konudan bir ekonomik beklenti geleceği yaratılabilir. Bu kapsamda İzmir kent bütünü sürdürülebilirliğine olumlu etkisi olabilir. Bu kapsamda Expo alanının sunduğu bazı fırsatlar Tablo 2'de sunulmuştur.

Expo Alanı İçin Sonuç ve Öneriler

Türkiye'nin Şehirleri Sürdürülebilirlik Araştırması'nda (2011) İzmir çevre performansı ve yaşam kalitesi kategorilerinde en üstte, sürdürülebilirlik, ekonomik ve sosyal performans kategorilerinde ilk dörtte yer almaktadır. İzmirli üst düzey yöneticilere göre ilde yaşamının en iyi yönleri çevre ve doğal güzellikleri, sosyal çevresi, iş olanakları, büyükşehir olması ve iklimidir. En dezavantajlı yanları ise ulaşım ve trafik sorunu, çarpık yapılaşma ve planlama sorunları, çevre kirliliği ve doğa tahribatıdır.

TMMOB İzmir Kent Sempozyumu Sonuç Bildirgesi'nde (2013), İnciraltı'nda tarıma dayalı bir aktivite merkezi oluşturulması gerekliliği vurgulanmıştır. 1-2 katlı birimlerden oluşacak, pansiyon, kafeterya, restoran, ekolojik tarım ürünleri satış stantları ve hobi bahçeleri gibi işlevleri barındıracak bir merkez olarak tanımlanmıştır.

Buradaki ticaret yoğunluğu ve İnciraltı bölgesine yapılması planlanan tesislerin yatak kapasitesi konusunda kent bütünü-

de bir değerlendirme yapılmaması sonucunda, bölgenin taşıma kapasitesinin üstüne çıktığını, bölgenin ulaşılamaz hale getirildiğini, kıyı ekosistemin ve doğal sit alanlarının tehdit altında olduğunu, özetle kısa vadeli rant uğruna müdahaleler sonucunda yaşanabilir bir çevreden ne kadar uzaklaşıldığı görülmektedir.

New York denilince, Central Park, Londra denilince Hyde Park, Berlin'de Tiergarten aklı gelir. Ankara Atatürk Orman Çiftliği'ni kaybetmiş, İstanbul Kuzey Ormanları'nı kaybediyor, İzmir İnciraltı'nı kaybetmesin!

Mahatma Gandhi'nin yetinme ilkesiyle sözlerimize son verebiliriz: “Yeryüzü bir insanın açlığını giderecek kadar verir, açgözlülüğü doyuracak kadar veremez. İhtiyacımız olandan fazlasını tüketiyorsak ya birbirimizin hakkını yiyoruz, ya gelecekte borç alıyoruz ya da çevreyi ve diğer canlıları yok ediyoruz demektir.”

KAYNAKLAR

- Coaffee, J. (2008). Risk, resilience, and environmentally sustainable cities. *Energy Policy*, 36, 4633–4638.
- Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca çıkarılan Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği, (2014). <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/06/20140614-2.htm>.
- Erdin, E.H., Kokum, O., (2006). Dünya Fuarı Olarak “EXPO”yu İzmir’de Düşün(dür)mek, *Planlama*, 2006/3, s.59–66.
- EU. (2004). Urban design for sustainability, Final Report of the Working Group on Urban Design for Sustainability to the European Union Expert Group on the Urban Environment, Austria.
- Godschalk, D.R. (2003). Urban hazard mitigation: Creating resilient cities. *Natural Hazards Review ASCE*, 4(3): 136–143.
- Hodson, M., & Marvin, S. (2009). Urban ecological security: A new urban paradigm? *Int. Journal of Urban and Regional Research*, 33(1): 193–215.
- Holmgren, D. (2007). *Permaculture: Principles & pathways beyond sustainability*, Australia: Holmgren Design Services.
- Hopkins, R. (2008). *The Transition Handbook*, Devon, UK: Green Books
- İzmir Büyükşehir Belediyesi, (2014), Balçova Turizm Merkezi İnciraltı Kesimi Raporu.
- Kazıme, B.A. (2002). Sustainable urban design paradigm: Twenty five simple things to do to make an urban neighborhood sustainable. In: C.A. Brebbia, C. Martin-Duque, L.C. Wasdhw (Eds.), *The Sustainable City II*, (pp. 31–41). London: Witpress.
- Kocaoğlu, Aziz., (2013)., 300 dönümlük AVM İnciraltı’na hançer olur!, *YeniGün*, 21 Aralık 2013, İzmir.
- Newman, P., Beatley, T., Boyer, H. (2009). *Resilient cities responding to peak oil and climate change*. Washington DC: Island Press.
- Newman, P., & Jennings, I. (2008). *Cities as sustainable ecosystems principles and practices*. Washington DC: Island Press.
- Raven, J. (2010, May). *Cooling the public realm climate-resilient urban design*. Paper presented at the meeting of 1st World Congress on Cities and Adaptation to Climate Change Resilient Cities 2010, Bonn, Germany.
- Resilientcity websitesi, 8 Ağustos, 2010 <http://www.resilientcity.org/index.cfm?pagePath=RESILIENCE&id=11449>.
- Saavendra, C., Budd, W. W. (2009). Climate change and environmental planning: Working to build community resilience and adaptive capacity in Washington State, USA. *Habitat International*, 33, 246–252.
- ŞPO, (2013). “İnciraltı Turizm Merkezi (İnciraltı Kesimi) 1/5000 ölçekli ve 1/1000 ölçekli Koruma Amaçlı Nazım ve Uygulama İmar Planlarına İtiraz Edildi.” <http://www.spoizmir.org/inciralti-turizm-merkezi-imar-planlari/nciralt-turizm-merkezi-nciralt-kesimi-15000-olcekli-ve-11000-olcekli-koruma-amacl-nazm-ve-uygulama-mar-planlarnatiraz-edildi.html>
- TMMOB İzmir Kent Sempozyumu Sonuç Bildirgesi, (2013)., Tepekule 28–30 Kasım 2013, İzmir.
- TMMOB İzmir Mimarlar Odası, İzmir Turizm Merkezi 1/25.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Revizyonu Hakkında Rapor (2011)., 16 Mayıs 2011, İzmir.
- Türkiye’nin Şehirleri Sürdürülebilirlik Araştırması, (2011). MasterCard Boğaziçi Üniversitesi Ekonomi ve Ekonometri Merkezi Yayınları.
- UNISDR, United Nations International Strategy for Disaster Reduction. (2010). *Making cities resilient: My city is getting ready. 2010–2011 world disaster reduction campaign report*. Geneva: UN.
- Wheeler, S., (2003). “Planning Sustainable And Livable Cities”, *The City Reader*, 3rd Edition, (eds.) LeGates, R.T. ve Stout, F., Routledge Urban Reader Series, New York, 487–496.
- Vergunst, P. J. B. (2002). The potentials and limitations of self-reliance and self-sufficiency at the local level: views from southern Sweden. *Local Environment*, 7(2), 149–161.
- Yüksel, N., (2013). “İzmir’in akciğerlerine AVM dikecekler” 30 Ağustos 2013, <http://www.mimdap.org/?p=124764>